

გამომცემლობა "იურისტების სამყარო"

სამოქალაქო კოდექსის ზოგადი ნაწილი

კაზუსების კრებული

გამოცემაზე პასუხისმგებელი: გამომცემლობა "იურისტების სამყარო"

ლიცენზიის ნომერი: 14.2203.9-004.00 მოქმედების ვადა: 31.12.2019
დაბეჭდვის თარიღი: 01.09.2017 ტირაჟი 1000

თბილისი, 2017

წინამდებარე გამოცემა შექმნილია GIZ-ის (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) ფინანსური მხარდაჭერით. 1993 წლიდან GIZ-ი საქართველოში ხელს უწყობს სამართლისა და იუსტიციის რეფორმების გატარებას. სხვა ღონისძიებებთან ერთად GIZ-ი ზრუნავს იურიდიული ლიტერატურის შექმნასა და სამართლის პოპულარიზაციაზე. GIZ-ი არ იღებს პასუხისმგებლობას ნაშრომის შინაარსობრივი მხარის სისწორეზე.

giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) Group

ავტორები:

დავით მაისურაძე – LL.M., GIZ-ის სამართლის პროგრამა

თორნიკე დარჯანია – LL.M., GIZ-ის სამართლის პროგრამის სამართლებრივი მრჩეველი, ადვოკატი

შალვა პაპუაშვილი – Dr. iur., LL.M., GIZ-ის სამართლის პროგრამის ჯგუფის ხელმძღვანელი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

სამეცნიერო რედაქტორი

სერგი ჯორბენაძე – თსუ-ის მონვეული ლექტორი, დოქტორი, ადვოკატი

მეთოდური რედაქტორი

ეთერ ჩაჩანიძე – GIZ-ის სამართლის პროგრამის უფროსი სამართლებრივი მრჩეველი

ენობრივი რედაქტორი **თამარ გაბელაია**

ტექნიკური რედაქტორი **გვანცა მახათაძე**

ISBN 978-9941-0-9836-9

QR Code

© შესაბამისი კაზუსების ავტორები, 2017

© გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ), 2017

გამოცემის ელექტრონული ვერსია შეგიძლიათ იხილოთ ვებგვერდზე:

lawlibrary.info/ge

სარჩევი

შემოკლებათა განმარტება	6
შესავალი	7
I. რატომ გვჭირდება კაზუსების დამუშავების მეთოდის ცოდნა?	7
II. საილუსტრაციო მაგალითები:	8
III. კაზუსის დამუშავების მეთოდის	8
1. შესავალი	8
2. მოთხოვნის საფუძველი	11
3. დასკვნის სტილი	16
4. მოთხოვნის შემონმების სამსაფეხურიანი სქემა	24
IV. საილუსტრაციო კაზუსის ამოხსნა:	26
V. საილუსტრაციო კაზუსის გაგრძელების ამოხსნა:	29
კაზუსი 1. „Samsung“-ის ტელევიზორი	33
(ხელშეკრულების დადება; ნების გამოვლენა; გარიგება; მოთხოვნის წარმოშობა, შეწყვეტა და განხორციელებადობა)	
კაზუსი 2. გუდიაშვილის ნახატი	42
(ხელშეკრულების დადება; თანხმობა შეცვლილი პირობებით; დუმილი, როგორც ნების გამოვლენა)	
კაზუსი 3. მეტიჩარა ნათია	46
(ნების გამოვლენის ნამდვილობის წინაპირობები, სკ-ის 51-ე მუხლის მიხედვით; ნების გაცხადება; ნების გაცხადება მესამე პირის მიერ)	
კაზუსი 4. საჩუქარი კოლეგას	54
(ნების გამოვლენა კონკლუდენტურად; აქცეპტის მისვლა მეორე მხარესთან; აქცეპტის მისვლის ზედმეტობა; ჩუქების გაუქმება)	
კაზუსი 5. სტუდენტური ცხოვრება	61
(ნების გამოვლენის მისვლა; ნების გამოვლენის შინაარსის გაცნობა მის მისვლამდე; მისვლის დამაბრკოლებელი გარემოებები; ნების მისვლის ფიქცია და მისვლის დროულობის ფიქცია)	
კაზუსი 6. კეთილი მეზობელი	79
(ნების გამოვლენის გამომშობა; გამომშობის შესახებ დაგვიანებული შეტყობინება; მაუწყებელი და მიმღები მაცნე)	
კაზუსი 7. ნანატრი ველოსიპედი	91
(გარიგების დადება არასრულწლოვნის მიერ; „ჯიბის ფული“)	
კაზუსი 8. ხუმარა თორნიკე	96
(ნების გამოვლენის არასერიოზულობა; ზიანის ანაზღაურება)	

კაზუსი 9. ძუნწი ორჯერ იხდის	102
(მოჩვენებითი გარიგება; თვალთმაქცური გარიგება; უძრავი ქონების ნასყიდობა; აუცილებელი ფორმა)	
კაზუსი 10. უხამსი შეთავაზება	116
(ამორალური გარიგება)	
კაზუსი 11. გადასახადების დამალვა	122
(ბათილი გარიგება; კანონისმიერი აკრძალვა; ნასყიდობა)	
კაზუსი 12. „ნამდვილი ღომი“	129
(შეცილება ნების გამოვლენის შინაარსში დაშვებული შეცდომის გამო, სკ-ის 73-ე მუხლის „ბ“ პუნქტის მიხედვით)	
კაზუსი 13. გულმავიწყი მონადირე	144
(ნების გამოვლენის ნიშნებში დაშვებული შეცდომა; ნაწილობრივი შეცილება; ნაწილობრივი ბათილობა; ზიანის ანაზღაურება სკ-ის 79-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით)	
კაზუსი 14. ბიზნესმენი კობა	157
(შეცილება ნების გამოვლენის შინაარსში დაშვებული შეცდომის გამო)	
კაზუსი 15. ფიროსმანის გაუჩინარებული ნახატი	163
(შეცდომა თვისებრიობაში, სკ-ის 74-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით; ნივთის ღირებულების განმსაზღვრელი თვისებრიობა; ვინდიკაცია)	
კაზუსი 16. „ფორდ-მუსტანგი GT“	177
(შეცდომა თვისებრიობაში, სკ-ის 74-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით და შეცილების შესახებ ნორმების კონკურენტია ნაკლის პასუხისმგებლობის ნორმებთან)	
კაზუსი 17. ოდომეტრის არასწორი მაჩვენებელი	185
(მოტყუებით დადებული გარიგების შეცილება, სკ-ის 81-ე მუხლის მიხედვით; შესრულების კონდიქცია, სკ-ის 976-ე მუხლის 1-ლი ნაწილი)	
კაზუსი 18. მოტყუებული თავდები	193
(მესამე პირის მიერ მოტყუებით დადებული გარიგების შეცილება, სკ-ის 83-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მიხედვით; მესამე პირის ცნება)	
კაზუსი 19. ხელმოცარული აჩიკო	200
(შეცდომა გარიგების სამართლებრივ შედეგში, შეცილების უფლება, სკ-ის 75-ე მუხლის მიხედვით)	
კაზუსი 20. ავარია	210
(შეცილება იძულებით დადებული გარიგების გამო, სკ-ის 85-ე მუხლის მიხედვით)	

კაზუსი 21. იუბილარი ირაკლი	217
(წარმომადგენლობის საფუძვლები; შეზღუდული ქმედუნარიანობის მქონე წარმომადგენელი)	
კაზუსი 22. საქორწილო ტორტი	230
(წარმომადგენლობაზე მითითების პრინციპი; გამონაკლისი წარმომადგენლობაზე მითითების პრინციპიდან)	
კაზუსი 23. იშვიათი გამოცემები	235
(აქცეპტის ვადა; ელექტრონული ნების გამოვლენის მისვლა; შუამავლის შეცდომა სკ-ის მე-80 მუხლის მიხედვით; ნების გადამტანის მიერ განზრახ არასწორი შეტყობინება)	
კაზუსი 24. დანიწარებული ლადო	254
(მოჩვენებითი წარმომადგენლობითი უფლებამოსილება, სკ-ის 108-ე მუხლის მიხედვით)	
კაზუსი 25. განსაკუთრებული ფასდაკლება	260
(შიდა და გარე ურთიერთობის გამიჯვნა წარმომადგენლობისას; წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენება)	
კაზუსი 26. არაკვალიფიციური ასისტენტი	271
(გარიგების დასაღებად უკვე გამოყენებული რწმუნებულების შეცილება)	
კაზუსი 27. პინკ ფლოიდის ალბომები	280
(წარმომადგენლის მიერ დადებული გარიგების შეცილება მარწმუნებლის მიერ; ნების გამოვლენის ნაკლი წარმომადგენლობისას, სკ-ის 106-ე მუხლი)	
კაზუსი 28. „ნადი“ ქართული ქათამი	286
(წარმომადგენელი წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების გარეშე; წარმომადგენლის მიერ შეცილების უფლება; შეცილება მესამე პირის მხრიდან მოტყუების გამო; შეცილება წარმომადგენლის შეცდომის გამო)	
კაზუსი 29. სიურპრიზი ლადოსთვის	295
(საკუთარ თავთან დადებული გარიგების დაუშვებლობა, სკ-ის 114-ე მუხლის მიხედვით; გამონაკლისი საკუთარ თავთან დადებული გარიგების დაუშვებლობის პრინციპიდან)	
კაზუსი 30. ცხოველების მცველი დალი	306
(თვითდახმარება; აუცილებელი მოგერიება)	
კაზუსი 31. ეჭვიანი სალომე	312
(აუცილებელი მოგერიება; დელიქტი; ზიანის ანაზღაურება)	
გამოყენებული ლიტერატურა	320

შემოკლებათა განმარტება

ა.შ.	ასე შემდეგ
გვ.	გვერდი
ე.წ.	ეგრეთ ნოდებული
იხ.	იხილეთ
მაგ.	მაგალითად
მუხ.	მუხლი
რედ.	რედაქტორი
სკ	საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი
შდრ.	შეადარეთ

Art.	Artikel, article
AT	Allgemeiner Teil
Aufl.	Auflage
Begr.	Begründer
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch
f.	folgende
ff.	fortfolgende
MüKo	Münchener Kommentar
S.	Seite
Rn.	Randnummer
ZGB	Georgisches Zivilgesetzbuch

შენსავალი

ძვირფასო სტუდენტებო,

სანამ უშუალოდ კაზუსების ამოხსნაზე გადავიდოდეთ, გვინდა, კაზუსების დამუშავების მეთოდოლოგიასა და სამოქალაქო სამართლის სწავლების შესახებ მოგცეთ სასარგებლო მითითებები.

I. რატომ გვჭირდება კაზუსების დამუშავების მეთოდის ცოდნა?

სახელმძღვანელოები, რომლებითაც თქვენ ლექციების შემდგომ სამოქალაქო სამართლის საკითხებს სწავლობთ, ძირითადად, გაძლევთ აბსტრაქტულ და თეორიულ ცოდნას ამა თუ იმ სამართლებრივი ინსტიტუტის შესახებ. ისინი გიხსნიან, მაგალითად, ნების გამოვლენისას დაშვებული შეცდომის შემთხვევაში, შეცდომების მიზანსა და სტრუქტურას. სახელმძღვანელოებში მოცემულია სხვადასხვა ცნების განმარტება, მაგალითად: რა არის „ნების გამოვლენის დროს დაშვებული შეცდომა“ ან „თვისებრიობა“. გარდა ამისა, იქვე მოცემულია კლასიკური მაგალითები, რომლებიც თქვენ წარმოდგენას გიქმნიან სამართლებრივი ინსტიტუტის შესახებ.

თუმცა მხოლოდ სახელმძღვანელოებით სწავლა არ არის სასურველი შედეგის მომტანი. ხშირ შემთხვევაში, მას შემდეგ, რაც წაიკითხავთ თეორიულ სახელმძღვანელოს, გრჩებათ შთაბეჭდილება, რომ ყველაფერი იცით და ყველა სამართლებრივი ინსტიტუტი გათავისებული გაქვთ. ეს მართლაც ასეა, მაგრამ პრაქტიკაში შემთხვევის ანუ კაზუსის გადაწყვეტისას ხშირად აწყდებით სირთულეებს. იდეალური იქნებოდა, თეორიული სახელმძღვანელოს წაკითხვისას სტუდენტს თავის გონებაში წარმოედგინა ამა თუ იმ სამართლებრივი ინსტიტუტის ცხოვრებაში მოქმედების პრაქტიკული მაგალითები და ამგვარად გაეაზრებინა ისინი. თუმცა, ცხადია, რომ პრობლემური შემთხვევების ასეთი სახით წარმოდგენა და შემდგომ მათი გაანალიზება სრულყოფილად თითქმის შეუძლებელია. სწორედ ამიტომ სჭირდება ყველა სტუდენტს ცალკეულ კაზუსთან მუშაობის შესწავლა. კაზუსებით მეცადინეობა შესაძლებლობას აძლევს სტუდენტს, თავისი თეორიული ცოდნა გამოსცადოს პრაქტიკული მაგალითებით და ამ გზით დამატებით გაიღრმავოს ცოდნა. გარდა ამისა, სტუდენტი ეჩვევა იურიდიულ მსჯელობას და თავისი ნააზრევის ლოგიკურ სისტემაში მოქცევას. იურიდიული დასკვნის გაკეთების შესწავლა არის იურიდიული განათლების ანბანი, რომელიც ყველა დამწყებ იურისტს უნდა ჰქონდეს

გათავისებული. ამიტომ ყველა იურისტი თავიდანვე უნდა მიეჩვიოს სისტემურ და დახვეწილ მუშაობას კაზუსებთან და იურიდიულ ტექსტებთან. რაც უფრო ადრე დაეუფლება სტუდენტი მუშაობის სწორ მეთოდებს, მით უფრო მალე შეძლებს რთული კაზუსების ამოხსნას და ნაკლები დრო დაეკარგება, როგორც ეს არასისტემური მუშაობის შემთხვევაში ხდება ხოლმე. მაშასადამე, რეკომენდებულია კაზუსების წიგნის სხვა თეორიულ სახელმძღვანელოებთან ერთად, პარალელურად, გამოყენება.

იმისათვის, რომ უკეთ შევიცნოთ კაზუსების ამოხსნის მეთოდისა და იურიდიული დასკვნის გაკეთების სტილი, გთავაზობთ საილუსტრაციო მაგალითებს.

II. საილუსტრაციო მაგალითები:

კაზუსი „სოსო და მისი მეგობრები“

სტუდენტი სოსო მეგობრებთან ერთად მიდის თეატრში. იგი თავის ქურთუკს ჩამოკიდებს საკიდზე. თეატრალური წარმოდგენის დასრულების შემდეგ სოსოს მეგობარი კოტე შემთხვევით იღებს სოსოს ქურთუკს, რომელიც ძალიან ჰგავს მისას, და იცვამს.

შეუძლია სოსოს, კოტესგან მოითხოვოს ქურთუკის გადმოცემა?

გაგრძელება (მეორე ეპიზოდი):

სტუდენტები ამჯერად ერთ-ერთი მეგობრის დაბადების დღის აღსანიშნავად ერთმანეთს სოსოსთან აგარაკზე შეხვდებიან. ქეიფის დასრულების შემდეგ ისინი იწყებენ ეზოს დალაგებას. დალაგება რომ მალე დაამთავრონ, სოსო ცარიელ ლუდის ბოთლებს გადაყრის მეზობელი ნოდარის მიწის ნაკვეთზე.

შეუძლია ნოდარს, სოსოსგან მოითხოვოს მისი მიწის ნაკვეთზე გადაყრული ბოთლების გატანა?

III. კაზუსის დამუშავების მეთოდისა

1. შესავალი

საქართველოში იურიდიულ სასწავლო პროგრამებში, ბოლო წლებია, ფეხს იკიდებს კაზუსების ამოხსნის მეთოდისა. ეს მეთოდისა ემსახურება

სტუდენტების მიერ ფიქტიური ცხოვრებისეული შემთხვევების სამართლებრივი განხილვის სწავლებას. სტუდენტები სწავლის პერიოდში კონკრეტული კაზუსების (შემთხვევების) ამოხსნით ცდილობენ, უკეთ დაინახონ და გაითავისონ პრობლემური სამართლებრივი საკითხები. კაზუსების ამოხსნას კი თავისთავად საკუთარი წესები აქვს. წინამდებარე წიგნშიც კაზუსები შესაბამისი მეთოდის გამოყენებით არის დამუშავებული და ამოხსნილი.

მაშინ, როდესაც კოლოკვიუმზე, გამოცდაზე ან, თუნდაც, უბრალოდ, გასავარჯიშებლად დავინწყებთ კაზუსის ამოხსნას, ყოველთვის მნიშვნელოვანია, რომ კაზუსის ფაბულა ანუ მისი მოცემულობა თავიდან ბოლომდე დაკვირვებით წავიკითხოთ. ყურადღება უნდა მივაქციოთ იმ საკითხს, რომ კაზუსში წარმოდგენილი ფაქტობრივი გარემოებები მყარად/ფიქსირებულად არის მოცემული და დაუშვებელია მათი „ჩვენებური ინტერპრეტაცია“. დაუშვებელია ასევე რაიმე სხვა ფაქტობრივი გარემოების დამატება, რომელიც ტექსტიდან არ იკვეთება. თუმცა შესაძლებელია, კაზუსში წარმოდგენილ ფაქტობრივ გარემოებებს სხვადასხვა მნიშვნელობა ჰქონდეთ, ანუ სხვადასხვანაირად იქნეს ერთი და იგივე გარემოება გაგებული. ამ შემთხვევაში კაზუსის ფაბულა უნდა განვმარტოთ „რეალურ ცხოვრებასთან ახლოს“, რაც იმას გულისხმობს, რომ ესა თუ ის გარემოება უნდა შეფასდეს ისეთი სახით, როგორცაა ის რეალურ ცხოვრებაში, ჩვეულებრივ სიტუაციაში არსებობს.

სასარგებლო რჩევა: კაზუსის დამუშავებამდე რამდენჯერმე დაკვირვებით წაიკითხეთ კაზუსის ფაბულა. კითხვისას სასურველია, გააკეთოთ ჩანაწერები და სქემები, სადაც ყველა იმ მნიშვნელოვან გარემოებას დაიტანთ, რაც ფაბულაშია წარმოდგენილი. მაგ.: მოდავე მხარეები, მათ შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის სამართლებრივი ურთიერთობა და ა.შ. მაშინ, როდესაც კაზუსში ბევრი თარიღია, სქემის გვერდით შეგიძლიათ ასევე მოვლენათა ქრონოლოგიური ცხრილი ან ხაზი ჩასვათ. ეს დაგეხმარებათ ვადების გამოთვლისას, ხანდაზმულობის ვადების შემოწმებისას და ა.შ. თუ კაზუსის თქვენეული მონახაზი სრულყოფილი და ზუსტი იქნება, ანუ, თუ მასში მისი ამოხსნისათვის საჭირო ყველა ინფორმაცია სწორი ფორმით იქნება განთავსებული, აღარ დაგჭირდებათ ფაბულაში ხშირად ჩახედვა, რაც განსაკუთრებით დამლელია დიდი კაზუსების შემთხვევაში და ბევრ დროს მოითხოვს. ამ ეტაპზე თქვენ ჯერ კიდევ არ გადადიხართ კაზუსის უშუალო ამოხსნაზე, არამედ, ასე ვთქვათ, თქვენებურად ალაგებთ კაზუსში მოცემულ მნიშვნელოვან გარემოებებს. ეს ტექნიკა მომავალშიც გამოგადგებათ პროფესიული

საქმიანობის განხორციელებისას. მაგალითად, წარმოიდგინეთ, ადვოკატს, რომელმაც მცირე დროში უნდა შეისწავლოს საქმე, როგორ გაუჭირდება ამ ტექნიკის გამოყენების გარეშე ფაქტობრივი გარემოებების გაცნობა და გააზრება მაშინ, როდესაც კლიენტი საქმესთან დაკავშირებით უამრავ საბუთსა და საქალაქდეს გადასცემს?

კაზუსის ამოხსნისა და დასკვნის მომზადებისას ამოსავალი წერტილია კაზუსის შეკითხვა. შეკითხვა იმავდროულად გვაძლევს კაზუსის ამოხსნის მიმართულებას, ანუ ადგენს მოთხოვნის საფუძვლის შემომწევის მიმართულებას (ამასთან დაკავშირებით იხ. ქვემოთ). არ შეიძლება, იმაზე მეტს ან იმაზე ნაკლებს გავცეთ პასუხი, რაც კაზუსის კითხვიდან გამომდინარეობს. ხშირ შემთხვევაში, სტუდენტებს სურთ, კაზუსის გამსწორებელს დაანახვონ, რომ იმ საკითხის გარდა, რაც კითხვაშია დასმული, ბევრი რამ იციან და ამის გამო ამ კონკრეტული კაზუსისათვის უმნიშვნელო სამართლებრივ მსჯელობებს, ცნებებს და ა.შ. ასახავენ კაზუსის ამოხსნაში. ეს თავისთავად შეცდომაა, იმიტომ, რომ იურისტებს არა მარტო გამოცდის წერისას, არამედ რეალურ ცხოვრებაშიც (სასამართლო პროცესებზე, მოლაპარაკებისას და ა.შ.) მოეთხოვებათ, შეეხონ მხოლოდ იმ საკითხებს და იმ კითხვებზე გასცენ პასუხი, რაც მათ წინაშეა დასმული. ამით ისინი ზოგავენ ენერგიას და დროს და თავიდან იცილებენ ზედმეტ შრომას. იურიდიულ განათლებაში ამას პრობლემაზე ორიენტირებული აზროვნება ჰქვია, რაც არსებითი და გარდაუვალია წარმატებული იურისტისთვის.

თითქმის ყველა კაზუსს აქვს ბოლოს დასმული შეკითხვა – შეუძლია თუ არა ერთ პირს მეორისგან რაიმის მოთხოვნა? ან შეიძლება, კითხვა უფრო ზოგადადაც იყოს დასმული, მაგალითად: რა მოთხოვნების წაყენება შეუძლიათ მხარეებს ერთმანეთისთვის? პირველ შემთხვევაში თუ „მხოლოდ“ ორ კონკრეტულ პირს შორის არსებულ კონკრეტულ მოთხოვნაზე ვმსჯელობთ, მეორე შემთხვევაში ჩვენი დავალებაა, შევამოწმოთ ყველა მოსალოდნელი მოთხოვნის საფუძველი, რომლებიც შესაძლოა, აფუძნებდეს მხარეების მოთხოვნებს ერთმანეთის მიმართ. მაგალითად, როგორც ზემოაღნიშნულ კაზუსებში გვაქვს მოცემული: სოსო ითხოვს ქურთუკის გადმოცემას, ხოლო ნოდარი მის მიწის ნაკვეთზე გადაყრილი ცარიელი ბოთლების გატანას. კაზუსის ამომხსნელიც ამ დროს თავის თავს უსვამს კითხვას: **„ვინ ვისგან რას მოითხოვს და რის საფუძველზე?“**, რითაც განისაზღვრება მსჯელობის მიმართულება.